

DE NATUUR ALS PARTNER

DOOR MIRJAM DECKERS | FOTO'S MARIJE DIJKSTRA

Wat bezielt een jonge kunstenares uit het noorden van Friesland zich toe te leggen op het weven? En om daar zelfs helemaal voor naar Borås in Zweden te reizen? Voor Marije Dijkstra was het geen vooropgezet en uitgedokterd plan, maar iets wat zich organisch ontwikkelde.

Na de opleiding Fashion Design aan de HKU in Utrecht koos ze er in 2022 voor haar weg te vervolgen aan de Textilhögskolan in het Zweedse Borås, een hogeschool met een breed aanbod aan studieprogramma's in textiel. Hier volgde ze een tweejarige master in textielformgeving. Inmiddels is ze weer even terug in Nederland, waar ze zich inzet voor WEEFNETWERK en het Weefcollectief Fryslân. Voor nu althans, want Zweden oefent een grote aantrekkingskracht uit op haar en haar werk.

Marije Dijkstra

Zweden kent een rijke traditie in het handwerk, in het bijzonder het weefambacht. In tegenstelling tot het Nederlandse onderwijs is het aan de hogeschool in Borås dan ook gebruikelijk dat elke student een textieltechniek grondig leert beheersen. De school beschikt over een uitgebreid textiellab, waar zowel handweefgetouwen als industriële en computergestuurde getouwen staan opgesteld. Toch vormt het handweven de basis. Wat Marije aantrok was niet alleen de technische diepgang van de opleiding, maar ook de omgeving: bossen, meren, de zee dichtbij, stilte. Al in haar eerdere werk *Klaaicklút* (2021) – een afstudeerproject aan de HKU – speelde het Friese landschap waar ze in opgroeide een rol. Daarin onderzocht ze de kwaliteiten van lokale klei en slib als natuurlijke kleurstoffen.

DECOR EN INSPIRATIE

Het Friese landschap was niet slechts een decor of een bron van inspiratie, maar een daadwerkelijke speler in het maakproces. In Borås ontwikkelde Marije dit idee verder, zowel op het gebied van het weven als van het verven van garens. Boomtakken en rotsen werden weefgetouwen, waar ze ter plekke stoffen op weefde. Takjes, mos en schors vonden hun weg naar de inslag. Een dubbelweefsel bleek zich uitstekend te lenen om voedsel in te verstoppert. Met een wildcamera legde ze de wisselwerking tussen textiel en natuur vast. Het cumuleerde in haar onderzoeksproject *Landskap – Zweeds*

Proces All Seas Connect to Home, 2024, Kattegat (SE)

Proces All Seas Connect to Home, 2024, Kattegat (SE)

Onderdeel van project *Weaving with the Landscape*, 2023, Borås (SE)

Onderdeel van project *Weaving with the Landscape*, 2023, Borås (SE)

voor 'landschap'. Hier presenteerde ze het landschap als een gelijkwaardige partner in het proces van textielformgeving. Het project is een unieke reactie op deze tijd van massaconsumptie, overproductie en ecologische uitputting. De natuur krijgt eigenaarschap.

OVERGELEVERD AAN DE ELEMENTEN

Voor Landschap ontwierp en weefde Marije verschillende stoffen in het textiellab van haar opleiding. Deze liet ze vervolgens langere tijd achter in vier verschillende landschappen: het meer en het bos rondom Borås, de rode aarde bij Skinnskatteberg en de zee bij Göteborg aan de Zweedse westkust. De stoffen werden enkele weken tot maanden overgeleverd aan de elementen. Dit vond grotendeels plaats in de winter van 2023 en het vroege voorjaar van 2024, maanden waarin het landschap niet zijn meest vriendelijke kant toont. Rottingsprocessen, schimmels, weersinvloeden, interacties met dieren en planten vormden nieuwe patronen, kleuren en texturen. Het resultaat is onvoorspelbaar en onregelmatig, soms grillig, maar vaak verrassend en verbazingwekkend. Het landschap ontpopt zich als een uiterst vindingrijke ontwerper. De natuur denkt mee. Misschien nog wel het meest tot de verbeelding sprekend is de stof die Marije enkele weken overgaf aan de zee. Het zoute water en de constante golfbewegingen zijn uitgelezen spelers als het gaat om het krimpen van een stof. Marije koos voor een gestreepte stof in wol en linnen, geweven in een losse keperbinding. Ze testte de stof in haar eigen wasmachine, om vervolgens een stuk in een ijzeren krat in het Kattegat bij Göteborg te laten dobberen. Na vier weken kwam er een totaal andere stof naar boven, verkleurd, vervormd, met een andere textuur, voorzien van aangewaaide wieren en een enkele zeester.

All Seas Connect to Home, 2024, Kattegat (SE)

VOORBEREIDING

De praktische uitvoering van een project als Landschap vraagt om voorbereiding. Uiteraard mogen de materialen geen schade veroorzaken, soms is er goedkeuring van natuurbeheer nodig. Daarnaast wil je voorkomen dat een nietsvermoedende wandelaar of visser het werk verstoort of meeneemt. Waar laat je bijvoorbeeld het beste een krat met textiel de zee in zakken,

Onderdeel van project *Weaving with the Landscape*, 2023, Borås (SE)

Forest Floor, 2024, Viskafors (SE)

zonder dat iemand er een vangst in vermoedt? Welke boom is geschikt om wekenlang als weefgetouw te dienen? In Zweden is dat eenvoudiger dan in het dichtbevolkte, aangeharkte Nederland. Op beelden van de wildcamera is geen mens te bekennen, hooguit een vos die snuffelt aan een fladderende lap.

Boven alles vergt het enige moed om je zorgvuldig geweven stoffen van het getouw te halen en letterlijk aan de aarde toe te vertrouwen. Niet alleen omdat het resultaat onvoorspelbaar is, maar ook omdat de kunstenaar een stapje terug moet doen, een stukje auteurschap moet afgeven. Marije durft dit, met verbluffende en fascinerende resultaten. Er ontstaat iets wat geen menselijke hand kan reproduceren. Marije noemt haar werk geen land art; er blijft immers niets achter in het landschap, alles wordt weer meegenomen. En de natuur wordt nooit gemanipuleerd, maar uitgenodigd om een partner te worden, op haar eigen natuurlijke wijze. Veel meer is Marijes werk daarom een zacht activisme.

LUISTEREN NAAR HET LANDSCHAP

Wanneer het eindresultaat wordt geëxposeerd in musea of galleries, klinkt daar zowel haar stem als die van het landschap. Textielontwerpers zijn steeds vaker bezig met duurzaamheid: hoe kan er milieuvriendelijker, met minder afval worden gewerkt? Als kunstenaar stelt Marije Dijkstra een radicalere vraag: kunnen we ontwerpen met de natuur, in plaats van ondanks haar? Kunnen we stoppen met denken voor het landschap, het landschap zelf laten meedenken? Marijes werk nodigt uit tot een ander soort aandacht – eentje waarin luisteren, wachten en loslaten net zo belangrijk zijn als ontwerpen, maken en tonen. En als we door dit werk heen naar het landschap luisteren, leren we welke volstrekt eigen methodes en manieren van maken de natuur ons te bieden heeft. In die zin herstelt de kunstenares de symmetrie van het Zweedse woord voor weven: 'väv', een palindroom. Textiel, de maker en het landschap raken opnieuw onlosmakelijk met elkaar verbonden. We hebben het landschap nodig, zo laat Marije Dijkstra zien. En als dat landschap textiel kan voortbrengen zoals dat van haar, dan kunnen we er maar beter met grote aandacht voor zorgen.

marijedijkstra.com | [instagram.com/marijexdijkstra](https://www.instagram.com/marijexdijkstra)

What does the forest hold when you're there for too long, 2024, Viskafors (SE)

Soil Map, 2024, Viskafors (SE)

What does the forest hold when you're there for too long, 2024, Viskafors (SE)